

KICSÍ VAGYOK,
SZÉKRE ÁLLOK,
AFENÉBE MÉGGYSE
LÁTOK.

Most a gyerek megmutatja!

SZÁVAI GÉZA

KI ÁLL FEJRE?

avagy amit a kényszer diktál

Kilenc év körüli (harmadik és negyedik osztályos) gyerekekkel találkozáskor mindig sort kerítünk a három perces rajzpróbára. Bármilyen „kiinduló” alakzat szerepeljen az elébe tett papírlapon – amit szellemesen, viccesen kell mindössze három perc alatt kiegészítenie, tovább rajzolni – , minden gyerek „kiállja a próbát”. Akárcsak a magukra valamicskét adó mesehősök.

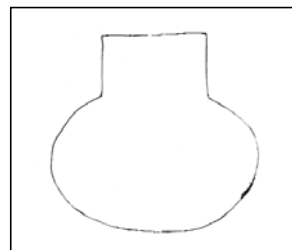
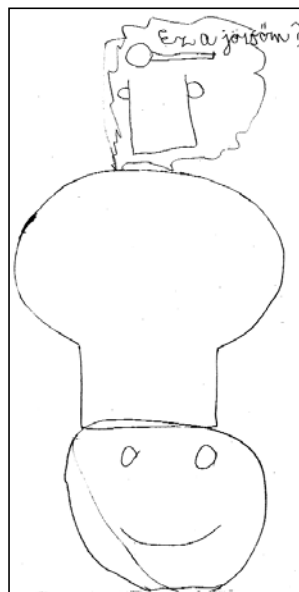
Négyzetes, háromszögletes, vagy akár félig szögletes, félig kerekded alakzat legyen – a gyerek mindig érvényesíti akaratát. Azt rajzol, amit akar, ha nagyon akarja! (Vö: *A gyerek akarata*, in: *Fordulópont*, 2012/1, 77. old.)

Gondoltam hát, „kedves játszótársaim, akkor nehezíték a dolgon.”

Az itt is látható „félig szögletes, félig kerekded” alakzatnál maradtam ugyan, de menetközben lapokat cseréltem. Hiszen három perc alatt a legtöbb gyerek újabb és újabb lapot kér, mint a kártyában. (Nagy idő az a három perc, ha az ember belendül!)

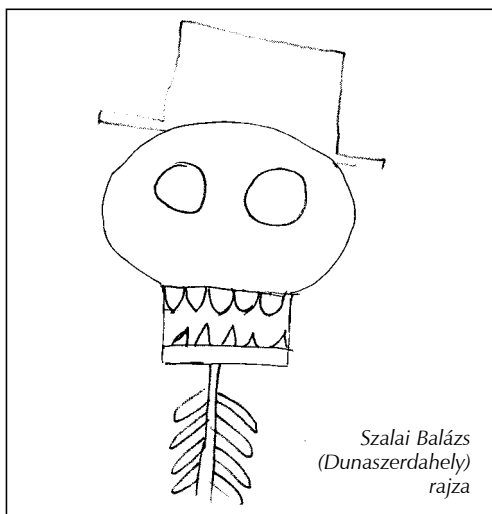
A kiinduló alakzatba emberfejet vagy emberalakot rajzolni, a feladat – a „próba” – könnyű abszolválásának tűnhet az igényesebb próbálkozók számára, ezért az ábrázolt emberfejet vagy emberalakot illik a szellemesség szolgálatába állítani valamiképpen. Az a minimum, hogy játszótársam „visszalő”, és a nem kimondottan hízelgő portré alá az én nevemet írja (hozzávetőleges pontossággal), mint az a dunszerdahelyi gyerek, aki viszont a maga nevét szellemes feledékenységgel „lefelejt” a rajzlapról. Helyben megdicsértem, és jeleztem, hogy vele azért ki van tolvá, mert csak inkognitóban büszkélkedhet.

A budapesti (Károly Róbert Általános Iskola) diákja, Marton Balázs Márk a (számára!) a szakácsok fejfedőjére emlékeztető alakzat alá kanyarította futtában az emberfejet, de a fazekat, a faka-

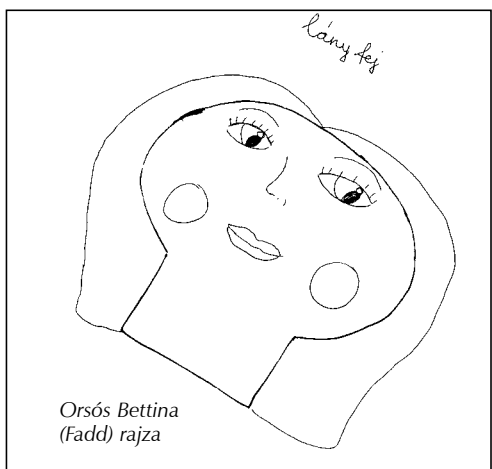
*Félig szögletes, félig kerekded**Marton Balázs Márk
(Budapest) rajza*

Lukács Dani
(Budapest) rajza

Szalai Balázs
(Dunaszerdahely)
rajza

Orsós Bettina
(Fadd) rajza

nalat és a kérdést a feje fölött függőben hagyta: „Ez a jövőm?”

Megeshet, hogy Balázs barátunk még nem főzte ki a jövőjét...

Osztálytársa, Lukács Dani már igen határozott elképzelés szolgálatában rajzolja a kiinduló alakzatba a KRESZ-t támogató, elrettentő figyelmeztetést: ha zebrára hajtánál, akkor nem zebra, hanem két út áll előtted, egyikben se indulj, mert egyik az intenzívre, másik a kórházba vezet... Amint ez ékes nagybetűkkel írva vagyon Dani plakátján, mert nem vitás, hogy az apró rajzlapról plakát-szándék sűrült!

Hogy a furcsa embereknél elidőzünk még egy kicsit, a dunaszerdahelyi Szalai Balázs igen meggyőző madárijesztőjét érdemes megnéznünk. Egészen bizonyosan alkalmas arra, hogy a dunaszerdahelyi kertekben őrizze azokat a furcsa házakat, amelyeket Balázs osztálytársai rajzoltak. A kiinduló alakzat ugyan nem igazán „házra hajaz”, ők mégis házakat akartak rajzolni. Hiába, minden gyerek elsősorban embert és házat akar rajzolni, és abból és akként „gazdálkodik”, amit a hozott anyag megenged.

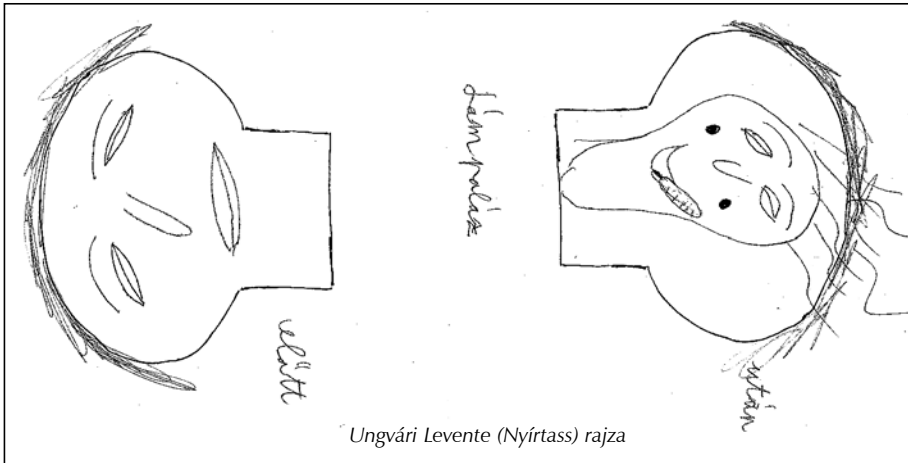
Szóval, a szellemi tűzijáték elé némi akadályt próbáltam gördíteni.

Kicsit megdöntöttem a kiinduló alakzatot.

Nem jelentett gondot, így is – oldalra hajtott – fejet lehet bele rajzolni, na de milyent?! Orsós Bettina csábos lányfeje mindennél beszédesebb.

És a fejmozdulat is az ősrégi „hölgyi eszköztárba” sorolható.

Egy újabb lépésben nagyobb papírra helyeztem, egymással szemben két kiinduló alakzatot. Amíg egymagában volt a lapon az alakzat, sokan láttak és rajzoltak a formájába villanyégőt.

A nyírtassi Ungvári Leventének talán ezért jutott eszébe a lámpaláz.

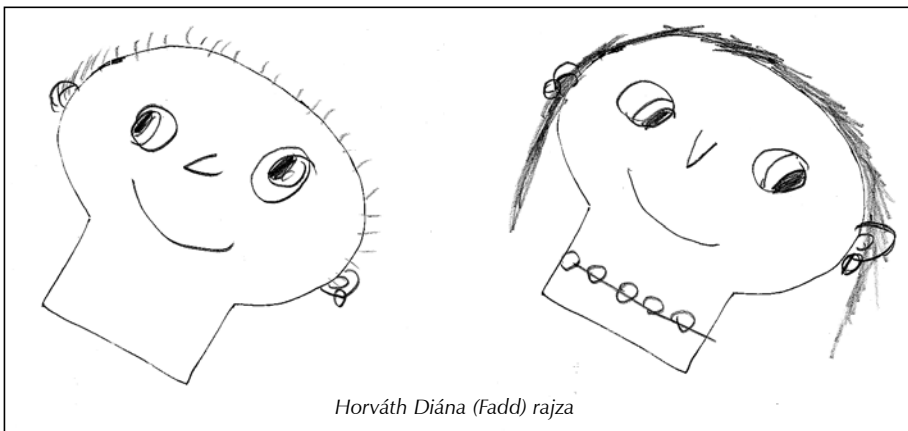
A két fej közül az egyik lámpaláz előtti, a másik a lámpaláz utáni arc-kifejezést mutatja.

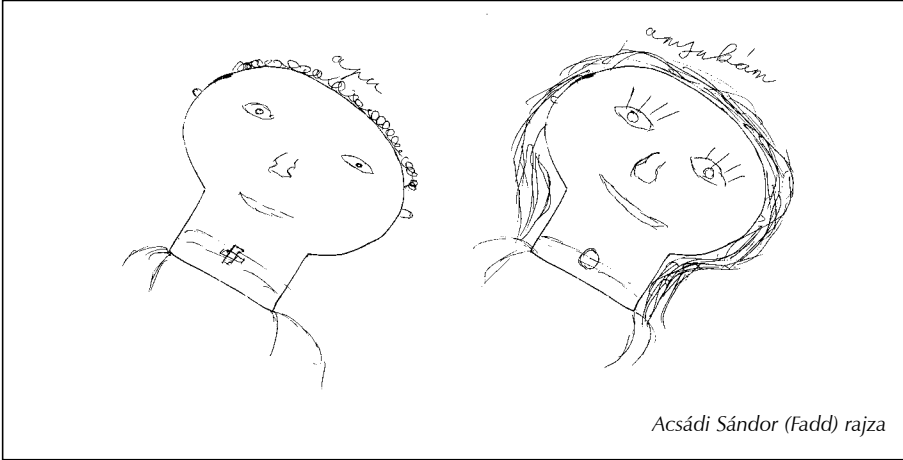
...A magányosan oldalra döntött fejű lányok láttán nagyobb papírra két – oldalra döntött – alakzatot fénymásoltam, és ezt raktam kiindulóként a gyerekek elé.

Nos, hát a csel bevált, mert így a lányarcok mellé – párban, naná! – fiúarc is került.

A faddi Horváth Diána nem csak rajzolta, írta is (a rajzlap hátára): kislány, kisfiú.

Az ugyancsak faddi Acsádi Sándor már magasabb „kibontakozási foko-

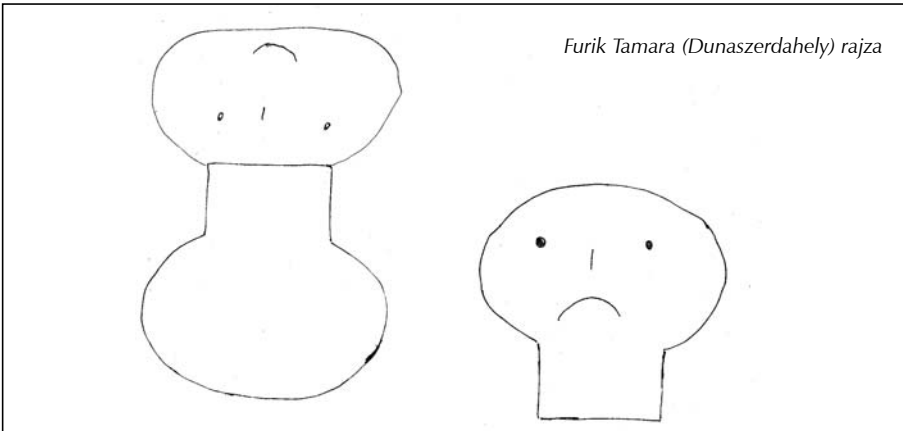
zaton” közelíti meg a témát: ő az édesapját és édesanyját rajzolta bele az alakzat-párba.

Ennyi harmónia – úgy látszik – már sok volt az én kaján természetemnek, úgyhogy következő lépésben már fordítva raktam egymás mellé a nagyobb papíron a két alakzatot.

Sok gyerek egyszerűen megfordította a papírt és mindkét alakzatba fejét rajzolt, de egyiknek törvényszerűen fejen kellett állnia.

Hát itt már konfliktusos a helyzet.

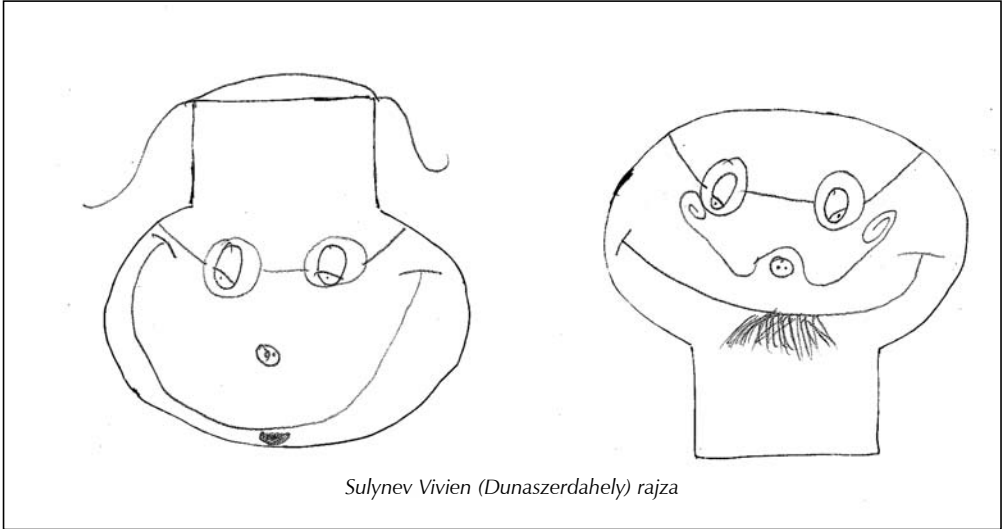
Mert hát ki is álljon fejre?!

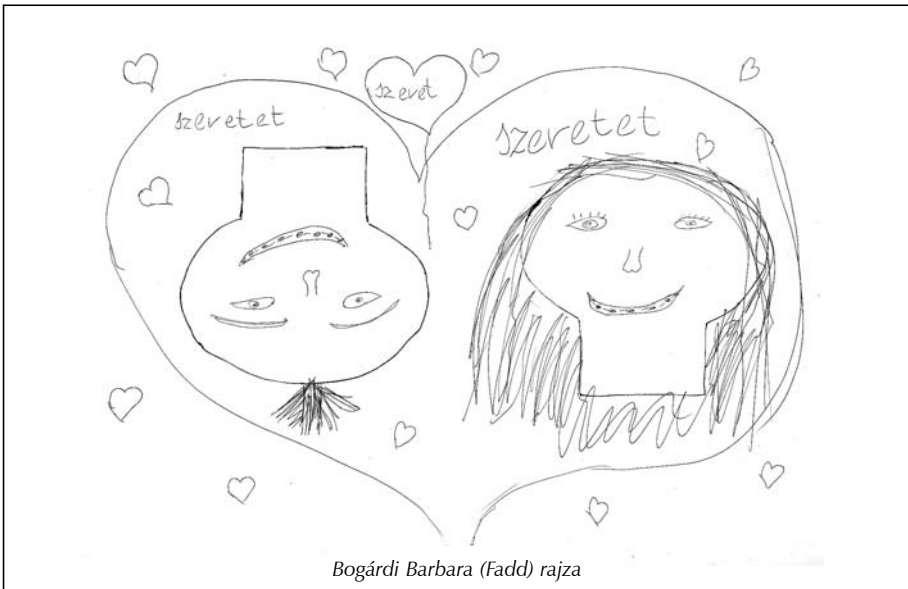
A dunaszerdahelyi Furik Tamara rajzán az egyik fejnek a szája legörbül, nyilván ő a fejreállított, a sértett... Ezért a reprodukcióban csakazértis őt állítjuk „talpra”.

A szintén dunaszerdahelyi Sulynev Vivien azonban igen szemléletes és szellemes grafikai kompromisszumot teremtett: nála a „talpán” áll férfi és

nő egyaránt – hiába hogy a kiinduló alakzatok egyike „fordított”. Ez a békességszerető, szellemes kislány túljárt az én „férfielvű” csavarokra járó eszemen...

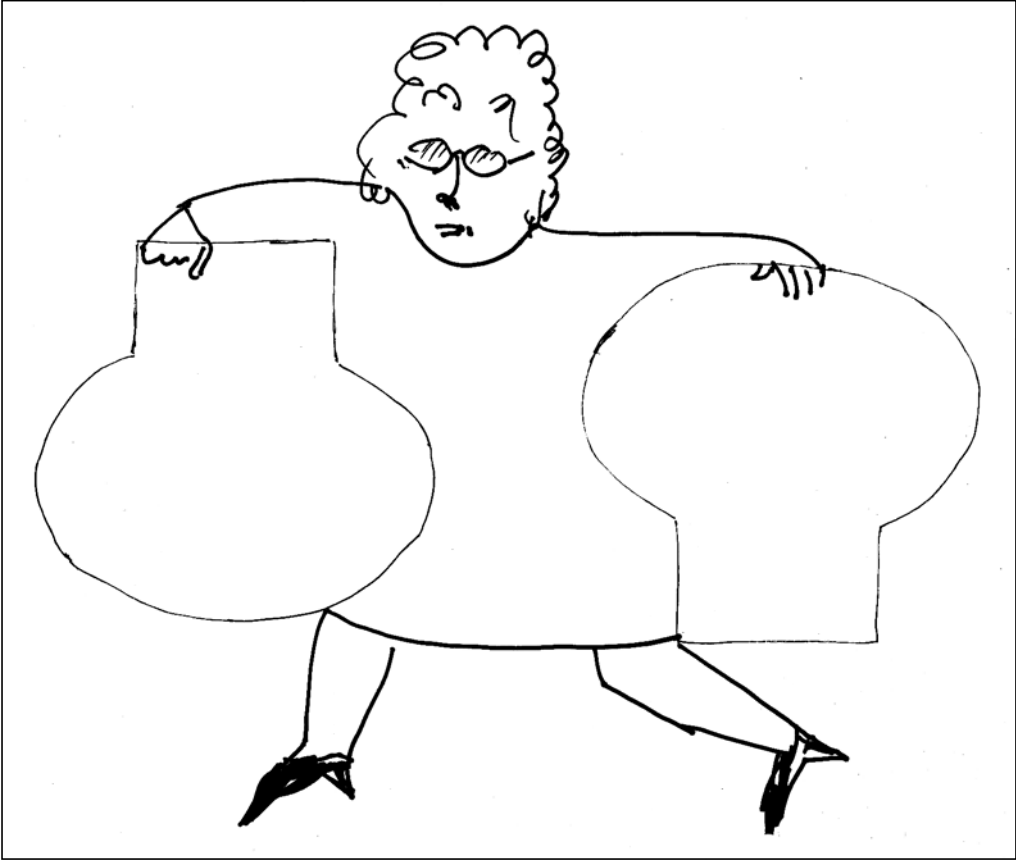
A faddi Bogárdi Barbara pedig annak rendje és módja szerint: mattot adott. Csupa kis és nagy szívet pingált a papírra, és szavakban is többszö-
rösen ott a szeret és szeretet, no de ha alaposan megnézzük a rajzot, mit látunk: ki is áll fejen? Naná, hogy a férfi! A „szeretve, ámde fejre ejtve”

fénypontok

rajzi állapotot viszont nevetve tűri. Mit mondhatnék, helyeslően: csakis azt, hogy ha az embert szeretik, akkor ezt is elviseli!

Közben pedig generáljuk a konfliktusokat, és teremtjük a kompromisszumokat, hol több, hol kevesebb szellemességgel.

A dunaszerdahelyi gyerekekkel együtt én is „dolgoztam” a kiinduló alakzatokkal három percig, és felmutattam a magam rajzát, amiről csak annyit tudtam, hogy rajz. Megkérdeztem, szerintük mit ábrázol, a többség azt mondta: piacra megy a hölgy, mások azt, hogy fotelben terpeszkedik.

Én így nyilatkoztam a gyerekeknek: „Ez a hölgy bármit tehet, de vitathatatlanul azt hirdeti: Nekem kettő van! Még ha ellentétesek is! Ragaszkodom hozzájuk”

...Hát így vagyok én is a kiinduló alakzatokkal és a befejezett rajzok sokaságával. Ehhez képest mellékes, hogy fejen állok, vagy sem.

MARKÓ BALÁZS

Három lehetetlen történet

A kávéfőző

Egyszer volt egy felejthetetlen reggel. Ugye, mint mindig, felkelt egy család. Az elbambulok család. Naszóval, felkeltek, hogy igyanak kávé.

Elbambulok bütyök elindult kávé főzni. Becsukta a kávéporos fiókot de, mint mindig, elbambult. Öntötte a kávé, mert elbambult (a gép).

Csakhogy akkor ébredt rá, hogy önti, amikor már a kávéskancsó hús mázsás volt. Így hát az egész családnak egyesült erővel kellett kitöltenie a kávé.

Egy hétig mind itták.

Ilyet azért ti ne próbáljatok ki. Mert lehetetlen.

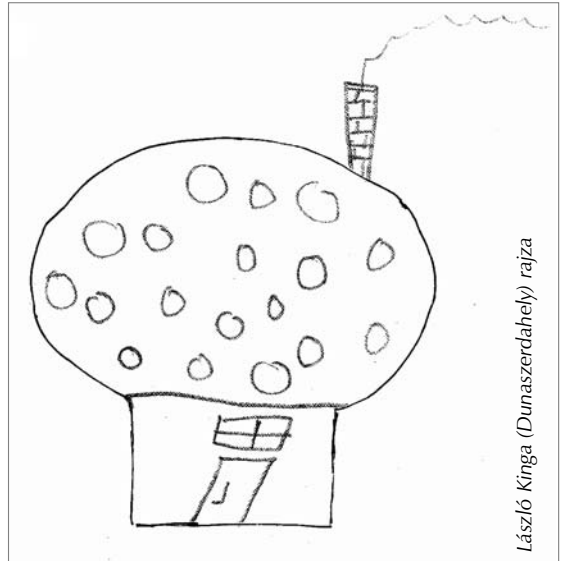
„...érdeklődő és kreatív gyerek 'jelenlétével': beszámolóival, írásaival, rajzaival, tevékenységét felvillantó fotókkal szeretnénk a jövő felé fordulni”

A vízgolyó csata

Egyszer volt egy agresszív gyerek.

Egyszer az iskolában az udvaron nagyon felidegesítették, ezért bement az épületbe. A többiek nem tudták, mit akar, ezért nyugodtan hülyéskedtek tovább. Egyszer csak kiugrott az agresszív gyerek, és egy vizes lábos volt nála. Merített egy vízgolyót, és megdobálta az ellenségeit. A többiek ugyanígy tettek, és ebből lett a vízgolyó csata.

Be jó lenne, ha ez lehetséges lenne! De sajnos lehetetlen. Hihihihihih!

László Kinga (Dunaszerdahely) rajza

A vívásedzés

Volt egyszer egy nagyon merész gyerek. Ez a gyerek vívni járt.

Ez a gyerek a tűzbe tette a kezét, megkockáztatta nemtommivel az iskolai kicsapását stb. Éppen vívásedzésen volt, amikor egyik társa azt mondta neki:

– Te, nem mered a kardot megolvasztani, és úgy vívni!

Erre a merész gyerek megolvasztotta a kardját, levette a kesztyűjét (persze nem konyult le a kard), és úgy vívott.

Persze, mindenik asszót megnyerte.

Ez volt az egyik legmerészebb tette.

Na, ez lehetetlen is, és nagy dolog is.

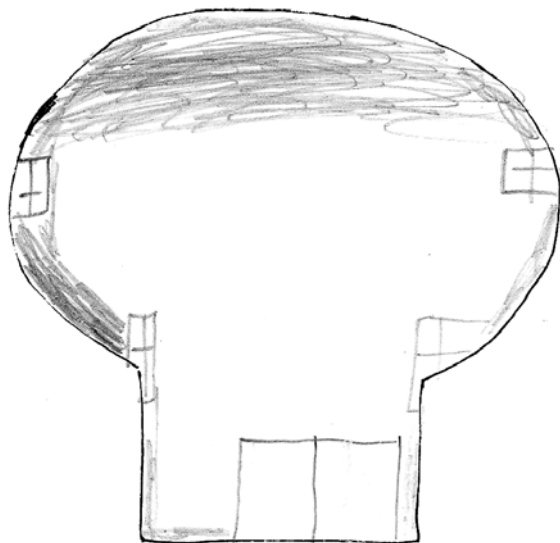
Búcsúszó

Ezek a mesék csak kitaláltak, és lehetetlenek is. Na persze jó lenne, ha valóságok lennének. De csak kitaláltak (sajnos).

HAHAHA!!!!!!!!

(A szerző marosvásárhelyi iskolás)

Bartusz Balázs

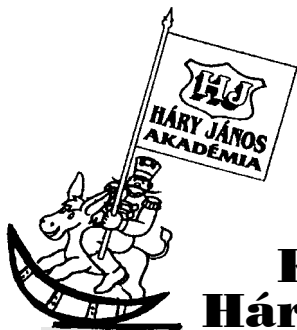
Bartusz Balázs (Dunaszerdahely) rajza

Trabantmadár fenn az égen

Erről a madárról feltétlenül be számolni a szülőknek, nagyszülőknek. Büszkéek lesznek rá, mert ilyen madarat tuti, hogy senki nem lát New Yorkban, Londonban vagy Tokióban, hiszen a mi tájainkon volt honos. Magáról a madárról húsz évvel ezelőtt küldte be „füllentő történetét és rajzát” a Háy János Akadémiára a bajai központi általános iskola (akkor) ötödikes tanulója, Klapich Eszter.

„Egyik nap kimentem az Északi-sarkra, hogy megmelegedjek. Aztán egy kis kiruccanásra volt kedvem, és elindultam a Trabanttal Amerikába. Ugye, tudja mindenki, hogy Amerika egy kicsi falu? Meguntam, és átúsztam Kínába, ott mindenki néma volt... De olyan jókat beszélgettem velük, hogy el sem tudjátok képzelni. Gondoltam egyet, és elmentem Afrikába. Ott találkoztam a kannibálokkal, és az én kis repülő turbó-trabantom nagyon megtetszett nekik. Különben ezek a kannibálok fehér bőrű, növényevő emberek voltak.

Ki volt Hány János?

Ő a legnagyobb magyar hazudozó. Amióta olvashatjuk a róla szóló vidám történeteket, azóta a füllentőkre azt mondjuk: „Ez is egy Hány János”.

Én olyan régóta úton vagyok, úgy egy órája, hogy fű nőtt a Trabantomban, és ezért tetszett nekik.

A Trabantommal hazarepültem, és nagy fogadtatásban volt részem, tojásrántottával. Olyan finom volt a paprikás, hogy a végén tejes volt a szám. Csak néhány perc kellett ahhoz, hogy a kétórás utat kipihenjem.”

Na, persze... Nem Eszter repült, hanem a Trabant, tehát a Trabantnak illett fáradtnak lennie. „A Trabant is ember”, mondták hajdanán a boldog Trabant-tulajdonosok! Ám a kannibálok, lám, a Trabantban a szép, fűpihével díszített madarat látták meg... Szerencsénk, hogy nem kopasztották meg, és nem készítettek belőle Trabant-pörköltöt. Így most Eszter Trabantja a bizonyíték, hogy új madárfaj kezdte meg repülését a gyönyörű égen.

Azon tűnődöm, mi lenne, ha Eszternek sikerülne összeszednie még egy tucatnyi Trabantot, és a csapat felröppenne az égre, ott Eszter az élre állna, és szállnának a Trabantok – miként a darvak.

Szép lenne.

Ja igen: ezek természetesen énekes Trabantok.

Hiszen a kormánynál Eszter és társai: dalolnának.

A Trabantok taktusra tülkölnének.

Hány János kedvenc dalától zengene az ég.

...El sem merem képzelni, milyen öröm fogná el a közönséget az égen szálló vándor-Trabantok láttán. De ti képzeljétek el bátran, és füllentsétek tovább a Trabantokat. Én télire kiteszem a havas faágakra a Trabant-eteetőket, így talán nem repülnek el a Trabantok Afrikába. De mindenképpen reménykedve dúdoló: „Tavasszal, ha a tó partján kék nefelejcs virágzik, Trabant-madár újra megjön, nem marad el sokáig...”

A hazugság világtörténete

Időhintó

A nagyotmondók, füllentők Hány János Akadémiáján néha elvitatkozunk azon, hogy vajon a hazugság fejlődött-e valamit a történelem folyamán. Magyarán: manapság jobban, színvonalasabban, „modernebbül” tudunk-e hazudni, mint régebben tudtak?

Azért kellene ezzel tisztában lennünk, mert a világon minden fejlődött – és szeretnénk remélni, hogy mi, vidám nagyotmondók sem maradtunk ki a történelmi fejlődésből...

Ezért akadémiánk néhány tekintélyes füllentője kutatni kezdte a hazugság világtörténetét. Legutolsó akadémiai ülésünkön azt hazudták, hogy tizenhárom kötetrel már elkészültek. Nos, szerintük az időgép – és az időutazás – sem újabb kori találmány. A régi idők zseniális emberei is építettek időutazásra alkalmas járműveket. Szerintük Mátyás királynak is volt időjárműve, azzal járt – tanulni – a jövőbe...

Mint álruhában hajdan a nép körében, időjáró „áljárművel” talán még köreinkben is megfordul...

...Nekem tetszik ez a hazugságtörténeti elmélet. Annyira, hogy néha már azon merengek: amikor az ősemler feltalálta a kereket, és elkészítette az első talyigát – minden bizonnyal időtalyiga is készült. Bevallom, én itt a jövőben nagyon figyelmesen közlekedek, mert ki tudja, hogy hol, mikor bukkan fel egy itt rekedt időtalyiga.

Mátyás királynak természetesen időhintója volt – abban a korban ez volt a királyi jármű.

Most pedig megszakítom a tudományos lelkendezést, és idézem a csomafalvi (Erdély, Románia) Szócs Levente elbeszélését, amit egy irkalapon nyújtott át nekem a tatai nyári táborban:

Üdvözöld Mátyás királyt!

Késő este volt. Egy alak a kocsmá felé tartott. Csak egy korty konyakot akart inni. Meg is rendelte, és úgy a felénél tarthatott, amikor egy alig tíz éves gyermeket pillantott meg. Egy asztalnál ült, üdítőt ivott. Az alaknak kötekedő kedve támadt, hát odaült melléje.

fénypontok

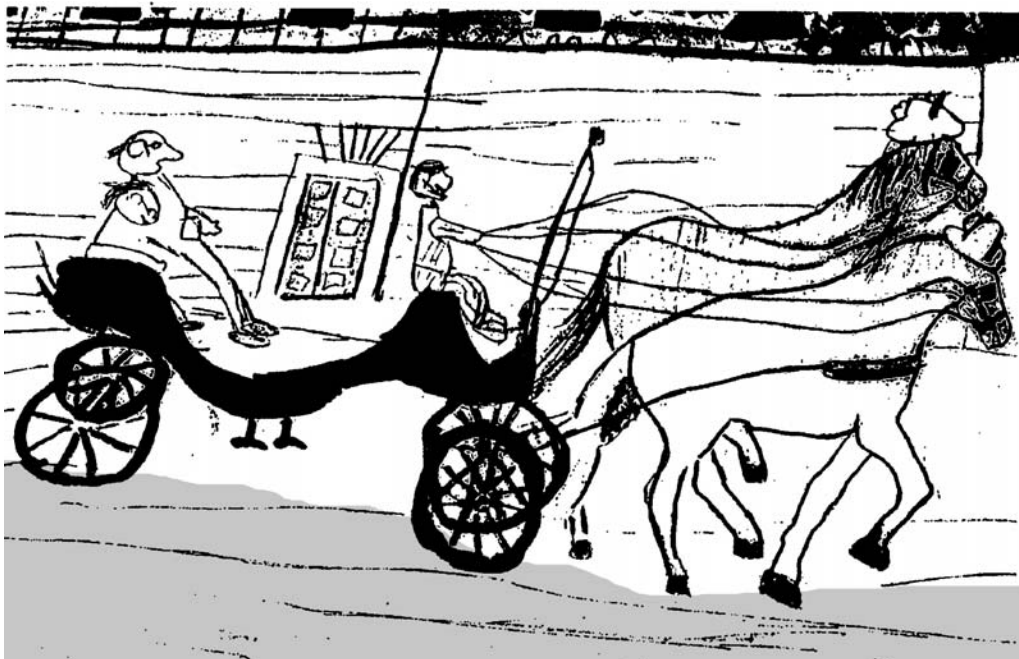
– Hogy hívnak? – kérdezte.

– Hogy hívnak? – kérdezett vissza amaz.

Az alaknak nem tetszett a dolog, felállt, hogy lekenjen egy pofont a szemtelen kölyöknek. De ekkor a gyerek, akinek sarkantyús csizmája volt, beleakasztotta a sarkantyúját az ellenfél lábába:

– Kérdeztem valamit! – mondta.

Az alaknak felment a cukra. Húzott egyet a konyakból, ki is itta mind, s megtámadta a „kölyköt”. De csak a széknak ment neki fejjel, s a hátán máris kard csattant. Megfordult. A gyerek ütött. Most vette észre, hogy a fiú olyan apród-forma ruhát visel.

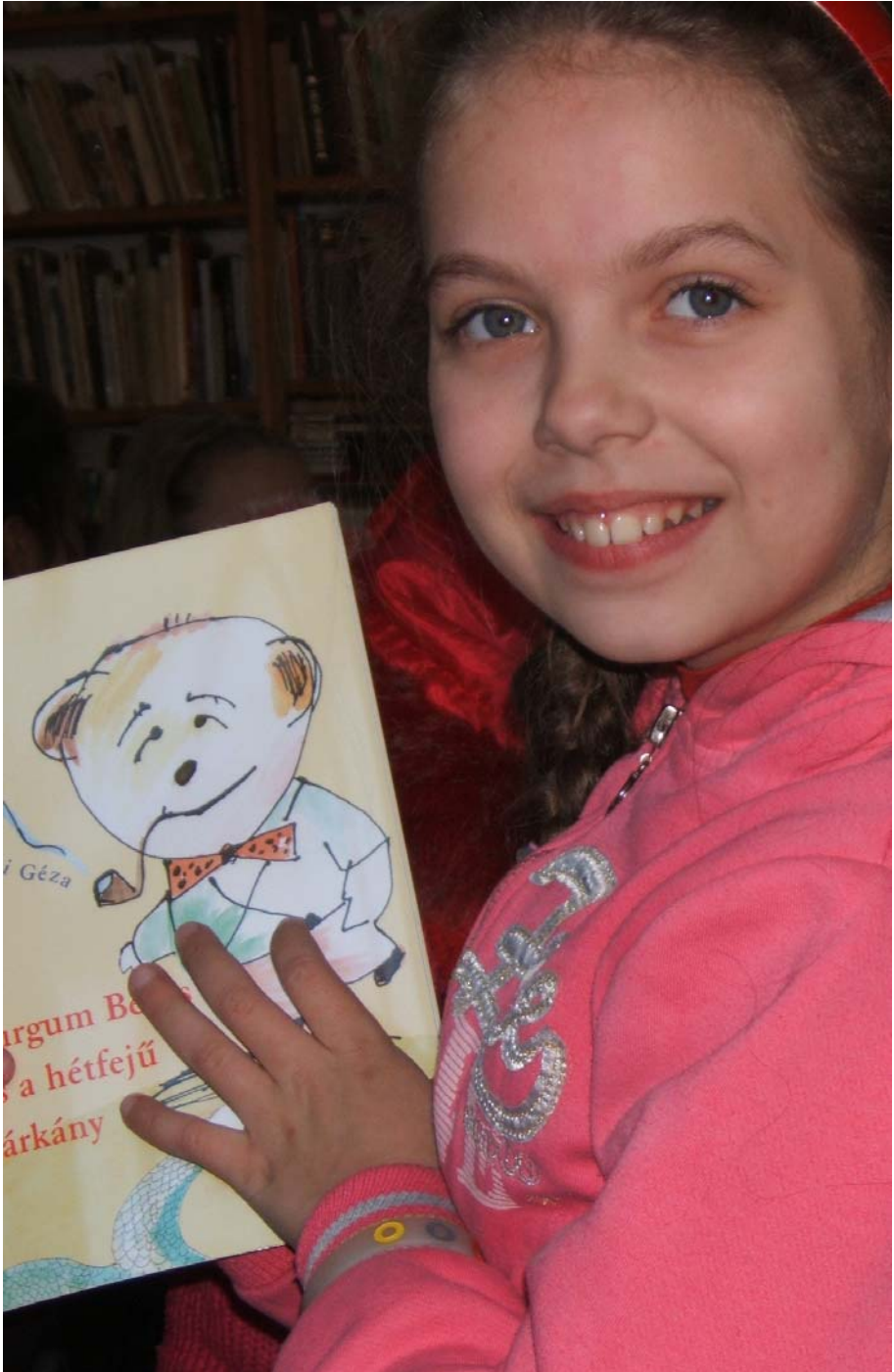
– Ki vagy? – kérdezte zúgó fejjel.

– Mátyás király apródja – felelte a gyerek.

– Ezt ki beszélte be neked?

– Gyere, ha nem hiszed! – azzal a fiú már húzta is maga után az iszákos alakot. Az pedig kíváncsiságból követte a gyereket. Sokáig mentek, végül betértek egy sötét, keskeny, elhagyatott utcába. Betértek egy udvarra, amelyen látszott, hogy régóta nem lakja senki. A ház padlására vezette fel az alakot az „apród”. Szétdobálták a rengeteg újságot, majd egy különös, régimódi kocsit, azaz hintót pillantottak meg.

– Időgép – mondta komolyan Mátyás apródja.

– Jobb lenne, ha a mamád nem hagyná, hogy összevissza csavarogj! – mondta az alak.

– Ülj bele! – parancsolta az apród.

– Na jó! – bólintott az alak. De már forgott is vele a világ.

– „Üdvözöld Mátyás királyt!” – hallotta még messziről.

Egy utcán találta magát. Körös-körül hintók raja, lovaskatonák, és ő maga is lovashintóban ült. Szemben pedig Mátyás palotája...

*

Bizony, akadémiánk teljes tagsága elhült, amikor felolvastam Szócs Levente tudományos bizonyítékát arról, hogy Mátyás király időhintója, igenis létezik; ingázik köztünk és az igazságos király palotája között.

Akadémikus kollégáink mindjárt fantáziálni kezdtek: a hintót menetrend szerint kellene járatni Mátyás király udvara és a mai Budapest között.

A nemzetközi utazási irodákat is be akartuk vonni: „Uraim, gondolják meg, milliárdokat kereshetnek. Hiszen minden magyar ember elzarándokol majd az igazságot kimondó, igazságtevő Mátyás színe elé...”

Az utazási irodák szövetségének igazgatója hümmögött, és lemondta az üzletet:

– Nektek, nagyotmondóknak magyarázzam, hogy senki nem kíváncsi az igazságra?! Ugyan, hányan mernének Mátyás király szemébe nézni?! Csődöt jelenthet az én bankom is, ha az igazságtevő időhintóval akarok üzletet csinálni!

Így aztán mi is fölöslegesnek tartottuk felkutatni a hintót és „sofőrjét”, az apródot.

Bizony, vadászni kell manapság arra, aki hajlandó beülni Mátyás király időhintójába!

Vadásszon az igazságra hát továbbra is egymagában az apród – egy komoly akadémikustól idegen a vadász szakma... Mi itt a Hány János Akadémián az értelmiségiek távolságtartó hűvösségével füllentgetünk tovább, várjuk a nagyotmondásokat, vidám történeteket, rajzokat, hihetetlen fényképeket, mindent, amit csak jókedvünkben elképzelhetünk, vagy el sem tudunk képzelni!

HÁRY JÁNOS AKADÉMIA

(postacíme:)

PONT Kiadó

1300 Budapest, Pf. 215